

DOI: 10.33270/05257004.13
УДК 343.23:343.8(477)"2003/2024"

ЛУБЕНЕЦЬ Ірина*

кандидат юридичних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем управління правоохоронною діяльністю та її психологічного супроводження навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2597-0356>;

НАУМОВА Ірина

науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем управління правоохоронною діяльністю та її психологічного супроводження навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6643-0375>

Аналіз практики засудження за вчинення крадіжок в Україні протягом 2003–2024 років

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена тим, що крадіжка є найпоширенішим видом злочинів проти власності в Україні, а питання справедливості й ефективності покарання за її вчинення набувають особливого значення в умовах постійних законодавчих змін і соціально-економічних викликів. Метою статті є комплексний аналіз практики засудження за крадіжку за ст. 185 Кримінального кодексу України протягом 2003–2024 років з огляду на динаміку засуджень, трансформації структури покарань і вплив законодавчих новацій. Методологічну основу дослідження становить поєднання статистичного аналізу даних державної судової звітності (форма № 6), порівняльно-правового методу для вивчення еволюції кримінального й адміністративного законодавства, а також динамічного, структурного та системного підходів, що надало можливість простежити закономірності розвитку судової практики у зв'язку із соціально-економічними умовами й реформами. Результати дослідження засвідчили, що кількість засуджених і структура покарань за крадіжку безпосередньо залежали від змін у законодавстві. Виокремлено три підперіоди розвитку: 2003–2008 роки – поступове зменшення кількості засуджень у зв'язку зі збільшенням неоподаткованого мінімуму доходів громадян; 2009–2010 роки – стрімке збільшення кількості засуджень після зниження порогової вартості викраденого майна; 2011–2024 роки – тенденція до зменшення кількості засуджень з окремими коливаннями, зумовленими процесуальними реформами й воєнним станом. Визначено, що позбавлення волі залишалося основним видом покарання, частка якого стрімко збільшилася після 2022 року, натомість штрафи й громадські роботи фактично втратили значення. Водночас підвищилася частота застосування звільнення з випробуванням і більш м'яких, ніж передбачено законом, покарань. Наукова новизна статті полягає в комплексному ретроспективному аналізі практики призначення покарань за крадіжку за понад двадцятирічний період, що надало можливість виявити закономірності трансформації кримінально-правової політики. Практична значущість полягає в можливості використання отриманих результатів для вдосконалення законодавства, розроблення єдиних підходів у правозастосуванні й формування збалансованої та справедливої системи покарань.

Ключові слова: засуджені; крадіжки; майно; покарання; позбавлення волі; штраф.

Історія статті:

Отримано: 14.08.2025

Переглянуто: 15.09.2025

Прийнято: 21.10.2025

Рекомендоване посилання:

Лубенець І., Наумова І. Аналіз практики засудження за вчинення крадіжок в Україні протягом 2003–2024 років. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 4 (70). С. 121–137. DOI: 10.33270/05257004.13

*Відповідальний автор

© Лубенець І., Наумова І., 2025

Вступ

Крадіжка є найпоширенішим видом кримінальних правопорушень в Україні, що підтверджено статистичними даними багаторічного спостереження. Це зумовлює значний суспільний резонанс, адже злочини проти власності безпосередньо впливають на рівень довіри громадян до системи правосуддя та сприйняття справедливості в суспільстві. У цьому контексті особливе значення має питання справедливості призначення покарання, яке повинно бути відповідним не лише тяжкості вчиненого діяння, а й індивідуальним характеристикам особи винного, зважаючи на обставини справи та соціально-економічні умови.

Важливим є те, що протягом 2003–2024 років законодавство України зазнало низки змін, спрямованих як на гуманізацію кримінальної відповідальності, так і на посилення санкцій у періоди суспільних криз чи воєнного стану. Ці трансформації безпосередньо впливали на межу між адміністративною та кримінальною відповідальністю за викрадення чужого майна, що своєю чергою зумовлювало значну зміну як кількості засуджених, так і структури призначених покарань загалом.

Акцентовано на такій тенденції правозастосовної практики: суди, реагуючи на новели законодавства, часто демонстрували різні підходи до визначення міри покарання, намагаючись збалансувати принципи невідворотності та справедливості. Це виявлялося збільшенням частки випадків застосування звільнення від покарання, призначенням більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, а також поступовою відмовою від малоефективних санкцій, таких як виправні роботи.

Усе це зумовлює необхідність комплексного аналізу динаміки засуджень і структури покарань за ст. 185 КК України з урахуванням соціально-економічних факторів і законодавчих змін, що відбувалися впродовж зазначеного періоду.

Огляд літератури

Останніми роками питання скоєння крадіжок і практики призначення покарання за них є об'єктом пильної уваги як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Це зумовлено тим, що крадіжки є одним із найпоширеніших видів кримінальних правопорушень у світі. Про це згадує в своїй статті О. В. Матвієнко (2023), який, проаналізувавши статистичні дані за п'ять років, довів стійку домінуючу позицію крадіжок у структурі злочинності, зауважуючи на значному відсотку рецидиву.

У теперішніх умовах війни науковий інтерес привертає дослідження різних аспектів кримінальної відповідальності за крадіжки, вчинені в умовах воєнного чи надзвичайного стану (Budiachenko, 2024; Spodaryk, 2024; Khavroniuk,

2024). Згадані науковці, проаналізувавши співвідношення кваліфікуючої ознаки «вчинення злочину в умовах воєнного або надзвичайного стану» (ч. 4 ст. 185 КК України) з обтяжуючими обставинами, передбаченими ст. 67 КК України, дійшли висновку про необхідність застосування індивідуального підходу до кожної кримінальної справи, щоб з'ясувати, які саме умови воєнного часу спричинили вчинення крадіжки. Зокрема, йдеться про крадіжки, скоєні на територіях, що перебувають поза зоною бойових дій. У своєму дослідженні М. І. Хавронюк (2024) акцентує на дискусійності положення, відповідно до якого саме запровадження воєнного стану впливає на загострення суспільної небезпечності діяння, внаслідок чого воно видозмінюється з кримінального проступку в тяжкий злочин.

Своєю чергою наукова робота Б. А. Пазія (2023) висвітлює нові тенденції злочинності. Зокрема, дослідник запропонував кримінологічну класифікацію крадіжок у період воєнного стану, сформувавши окремі їх групи (крадіжки гуманітарної допомоги, розкрадання майна під час повітряної тривоги, крадіжки в місцях, пов'язаних з евакуацією, тощо). Також зосередимо увагу на дослідженні Дж. Собко із співавторами (2024), у якому проаналізовано випадки крадіжок військового майна, зокрема за участю іноземних військовослужбовців, у довоєнний період (2018–2021 роки). Автори детально висвітлюють специфіку правового підходу до таких правопорушень, унаслідок чого результати дослідження є надзвичайно актуальними в сучасних умовах. Своєю чергою Л. М. Абакіна-Пілявська (2024) здійснила кримінально-правовий і кримінологічний аналіз випадків крадіжок за період 2021–2023 років, що дає змогу здійснити оцінювання тенденцій як у довоєнний, так і у воєнний періоди в Україні.

На межі кримінально-правової та економічної проблематики перебуває дослідження В. Фаринника, С. Вітвіцького, Т. Пономарьової (2025), у межах якого акцентовано на оптимізації санкцій за злочини проти власності з урахуванням економічної доцільності та завдань воєнного стану.

Кримінологічні аспекти цієї проблеми висвітлювали А. М. Бабенко та М. В. Палій (2023), окреслюючи особливості категорій потерпілих від крадіжок і шляхи профілактики такого правопорушення. Водночас Т. О. Комплектова (2024) дослідила віктимологічні фактори ризику, зокрема гендерні відмінності в імовірності стати жертвою крадіжки.

Аналіз праць закордонних авторів дає змогу значно розширити наукове бачення питань призначення покарання за крадіжки. Зокрема, емпіричний аналіз 442 873 рішень у справах про крадіжки в Китаї (Shao, Zhiquan, & Wu, Qiong, 2025) засвідчує, що після впровадження системи «пом'якшення покарання за визнання вини» підсудні, які не визнають провини, отримують у

середньому на 5,3–6,3 % довші строки позбавлення волі, більші штрафи, їх рідше звільняють з випробувальним терміном.

У дослідженні литовських науковців (Tereškinas, Vaičiūnienė, & Jarutienė, 2022), в якому представлено гендерні аспекти призначення покарання, обґрунтовано, що стать обвинуваченого не є визначальним чинником у кримінальних провадженнях щодо крадіжок та інших злочинів. Проте емпіричні дані засвідчують наявність тенденції до призначення жінкам дещо м'якших покарань. Водночас основними критеріями є наявність попередніх судимостей, додаткових обвинувачень, а також обставин, що пом'якшують або обтяжують кримінальну відповідальність.

Учені С. Tisdale та А. Votruba (2025) у своєму дослідженні, яке ґрунтується на вивченні кримінальних справ про крадіжку в США, довели, що наявність кримінального минулого призводить до призначення більш суворого покарання обвинуваченим. Натомість у науковій роботі В. Leão та А. Mascare (2021) акцентовано на вибірковості кримінальної юстиції у справах про крадіжки в Бразилії. Зокрема, контент-аналіз судових рішень у м. Сальвадорі засвідчив, що застосування досудового ув'язнення визначають не лише рецидивом, а й дією прихованих соціально-класових і расових детермінант.

Науковий інтерес має стаття корейського автора Nakbum Choi (2024), у якій запропоновано розуміти крадіжку як «злочин бідності», учинений із метою задоволення базових потреб. Це акцентує на необхідності вдосконалення соціальної політики, спрямованої на зменшення криміногенних факторів бідності.

Також зауважимо на дослідженні португальських авторів (Maia et al., 2024), у межах якого здійснено просторово-часовий аналіз крадіжок у м. Порту й запропоновано використання його результатів із метою міського планування, зокрема оптимізації розміщення матеріальних і поліцейських ресурсів. Схожий підхід репрезентовано й у дослідженні кримінальних ризиків у м. Манілі (Robielos, & Duran, 2023), в якому на основі баєсівських мереж^{*} виявлено закономірності крадіжок за часом доби й географічним розташуванням.

У контексті ув'язнень, зокрема й за крадіжки, наукову цінність має дослідження вчених В. Gruszczyńska та М. Gruszczyński (2023), які проаналізували співвідношення рівня злочинності й кількості ув'язнених, представивши різницю між країнами Західної та Центрально-Східної Європи. У той час як у Західній Європі вищі рівні злочинності мають нижчі показники ув'язнення, у країнах Східної Європи спостеріга-

ється протилежна ситуація, зумовлена іншими кримінальною та пенітенціарною політиками.

Аналіз сучасних досліджень засвідчує, що проблематику скоєння крадіжок активно вивчають як вітчизняні, так і закордонні науковці, охоплюючи кримінально-правові, кримінологічні й віктимологічні аспекти. В українському правовому дискурсі увагу спрямовано здебільшого на висвітлення особливостей кваліфікації та призначення покарання в умовах воєнного стану. На противагу цьому зарубіжні дослідження переважно присвячено емпіричному аналізу судової практики, просторово-часовим закономірностям злочинності й соціально-економічним чинникам, що зумовлюють скоєння крадіжок. Узагальнення наявних напрацювань окреслює різноаспектність проблеми й необхідність комплексного підходу до її вивчення надалі.

Попри наявність значної кількості наукових праць, не здійснено комплексного ретроспективного аналізу практики призначення покарань за крадіжки в довгостроковій перспективі, що дало б змогу виявити динаміку й характерні закономірності.

Матеріали та методи

Під час підготовки статті було проаналізовано значну кількість джерел наукової літератури, присвяченої проблематиці кримінально-правової оцінки крадіжки та практиці призначення покарань за цей злочин. Акцентовано на сучасних дослідженнях (2018–2024 роки), в яких відображено актуальні тенденції трансформації кримінального законодавства та судової практики. Це надало можливість поєднати ретроспективний аналіз з оцінюванням поточних викликів, пов'язаних із воєнним станом і змінами в кримінальній політиці держави.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані форми № 6 державної звітності «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» за 2003–2017 роки та форми № 6 «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» за 2018–2024 роки. Їх використання дало змогу дослідити кількість засуджених осіб за ст. 185 КК України, структуру призначених покарань, частоту випадків звільнення від їх відбування, а також динаміку змін у різні періоди.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на поєднанні кількох взаємодоповнюваних підходів. Зокрема, використання статистичного методу надало можливість систематизувати й проаналізувати дані державної звітності, в яких відображено кількість засуджених осіб, види призначених покарань і випадки звільнення від їх відбування.

Порівняння положень Кримінального кодексу України з нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення в різних редак-

^{*} **Баєсівські мережі** (Bayesian networks) – це математичні моделі, які мають вигляд орієнтованих графів, що дають змогу описувати ймовірнісні залежності між подіями чи змінними.

ціях здійснено за допомогою порівняльно-правового підходу. Такий аналіз засвідчив вплив змін законодавства на межу між адміністративною та кримінальною відповідальностями за крадіжку й дав змогу висвітлити особливості судової практики.

Динамічний і структурний аналіз застосовано з метою виявлення закономірностей зміни кількості засуджених у часовій перспективі та аспектів трансформації структури покарань у різні роки. Своєю чергою системний підхід дав змогу вивчити ці процеси не ізольовано, а у взаємозв'язку із соціально-економічними умовами, реформами у сфері кримінального права й загальною політикою держави у сфері протидії злочинності.

Важливим є також вивчення наукової літератури, яке допомогло порівняти отримані результати з напрацюваннями інших дослідників і здійснити критичне оцінювання різних наукових підходів щодо ефективності окремих видів покарань.

Результати й обговорення

Крадіжка є найбільш поширеним видом кримінальних правопорушень в Україні. Інститут покарання з його видами в теорії кримінального права має важливе значення. Одним із основних принципів цього інституту є принцип справедливості покарання, який полягає в тому, що застосований захід примусу до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, має відповідати тяжкості кримінального правопорушення, конкретним обставинам його вчинення й особливостям винної особи. Тобто кожен вид покарання має бути справедливим, щоб зрештою було досягнуто його мети – виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами. Тому інтерес становлять основні тенденції практики засудження й призначення судами покарань за вчинення крадіжки, наявні в Україні після прийняття КК України 2001 року¹. Для проведення цього дослідження було використано дані статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки.

Згідно із ч. 1 ст. 185 КК України, крадіжка – це таємне викрадення чужого майна. Зазначимо, що саме вартість чужого майна як предмета злочинного діяння проти власності (зокрема і шляхом крадіжки) є критерієм розмежування кримінально-караного викрадення чужого майна

від дрібного викрадення такого майна, яке розглядають як адміністративне правопорушення (ст. 51 КУпАП²).

До 25 червня 2009 року крадіжку вважали кримінальним правопорушенням, якщо розмір викраденого майна перевищував три неоподатковувані мінімуми доходів громадян (далі – НМДГ), який для норм адміністративного й кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень встановлюють на рівні податкової соціальної пільги для відповідного року. Отже, кримінальна відповідальність наставала, якщо вартість викраденого майна перевищувала: 2003 року – 51 грн; 2004 року – 184,5 грн; 2005 року – 393 грн; 2006 року – 525 грн; 2007 року – 600 грн; 2008 року – 772,5 грн; до 25 червня 2009 року – 907,5 грн.

Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за викрадення чужого майна»³ було зменшено розмір викраденого майна до 0,2 НМДГ. Тобто після набрання чинності цим Законом викрадення чужого майна вважалось кримінально караним діянням, якщо його вартість перевищувала: починаючи з 25 червня 2009 року – 60,5 грн; 2010 року – 86,9 грн; 2011 року – 94,1 грн; 2012 року – 107,3 грн; 2013 року – 114,7 грн; 2014 року – 121,8 грн; 2015 року – 121,8 грн; 2016 року – 137,8 грн; 2017 року – 160 грн; 2018 року – 176 грн; 2019 року – 192 грн; 2020 року – 210 грн; 2021 року – 227 грн; 2022 року – 248,1 грн; 2023 року – 268,4 грн; до 9 серпня 2024 року – 302,8 грн.

Після посилення кримінальної відповідальності за злочини, вчинені в умовах воєнного стану, виник значний дисбаланс між тяжкістю покарання за вчинення крадіжки й розміром шкоди, про що більш докладно буде описано нижче. Тому Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та деяких інших законів України щодо посилення відповідальності за дрібне викрадення чужого майна та врегулювання деяких інших питань діяльності правоохоронних органів»⁴ було збільшено розмір вартості викраденого майна, у разі перевищення

² Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

³ Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за викрадення чужого майна : Закон України від 4 черв. 2009 р. № 1449-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-17#Text>

⁴ Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та деяких інших законів України щодо посилення відповідальності за дрібне викрадення чужого майна та врегулювання деяких інших питань діяльності правоохоронних органів : Закон України від 18 лип. 2024 р. № 3886-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3886-20#n8>

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2314-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2314-14#Text>

якого настає кримінальна відповідальність, до двох НМДГ, що від 9 серпня 2024 року дорівнювало 3028 грн.

Наведені вище зміни норм КУпАП здебільшого зумовили динаміку щодо кількості осіб, притягнутих до кримінальної відповідаль-

ності за вчинення крадіжки в 2003–2024 роках. Розглянемо її детальніше.

Упродовж цього періоду в динаміці кількості засуджених за це кримінальне правопорушення можна виокремити три підперіоди (рис. 1)

Рис. 1. Динаміка кількості осіб, засуджених в Україні впродовж 2003–2024 років за вчинення крадіжки

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Протягом 2003–2008 років відбулося суттєве зменшення цього показника із 84 768 до 28 984 осіб (у 3 рази), що пов'язано із щорічним збільшенням розміру НМДГ за цей період. За 2009–2010 роки чисельність засуджених за вчинення крадіжки збільшилася приблизно вдвічі – до 61 017 осіб, оскільки було зменшено мінімальний розмір чужого майна, за викрадення якого настає кримінальна відповідальність. Надалі знову відбувалося переважне зниження кількості засуджених за це діяння, яка 2023 року становила 18 252 особи, що в 3,3 рази менше, ніж 2010 року. Зазначимо, що збільшення цього показника 2012 року ймовірно зумовлено введенням у дію 20 листопада 2012 року нового Кримінального процесуального кодексу¹ та намаганням закрити кримінальні провадження,

здійснювані за попереднім Кодексом. Суттєве зменшення кількості засуджених 2022 року зі збільшенням наступного року зумовлено виїздом за кордон на початку війни значної кількості громадян України, зокрема жінок із дітьми й осіб похилого віку, які найчастіше стають жертвами крадіжок, і поверненням деяких із них додому 2023 року. Протягом 2024 року кількість засуджених за вчинення крадіжки зменшилася більш суттєво, ніж у попередні роки (–26,2 %), та становила 13 478 осіб. Це зумовлено підвищенням нижньої межі вартості чужого майна, за викрадення якого настає кримінальна відповідальність, у 10 разів. Але оскільки ця норма стосується тільки крадіжок, вчинених після 9 серпня 2024 року, значне скорочення чисельності осіб, засуджених за таке кримінальне діяння, спостерігатиметься 2025 року.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Tex>

Відповідно до Кримінального кодексу, усі особи, яких було засуджено, поділяються на осіб, до яких застосовано різні міри покарання, та тих, яких звільнено від покарання та його відбування (далі – звільнені від покарання). Співвідношення цих категорій засуджених протягом періоду, що розглядається, представлено на рис. 2. Тенденції, які прослідковувалися в цій категорії, переважно збігалися із загальною динамікою

осіб, засуджених за вчинення крадіжки. Проте на початку аналізованого періоду значну кількість засуджених було звільнено від покарання. Це пов'язано з тим, що протягом 2003–2008 років основним видом покарання було позбавлення волі, що є занадто жорстким для більшості випадків викрадення чужого майна, вчиненого без обтяжуючих обставин.

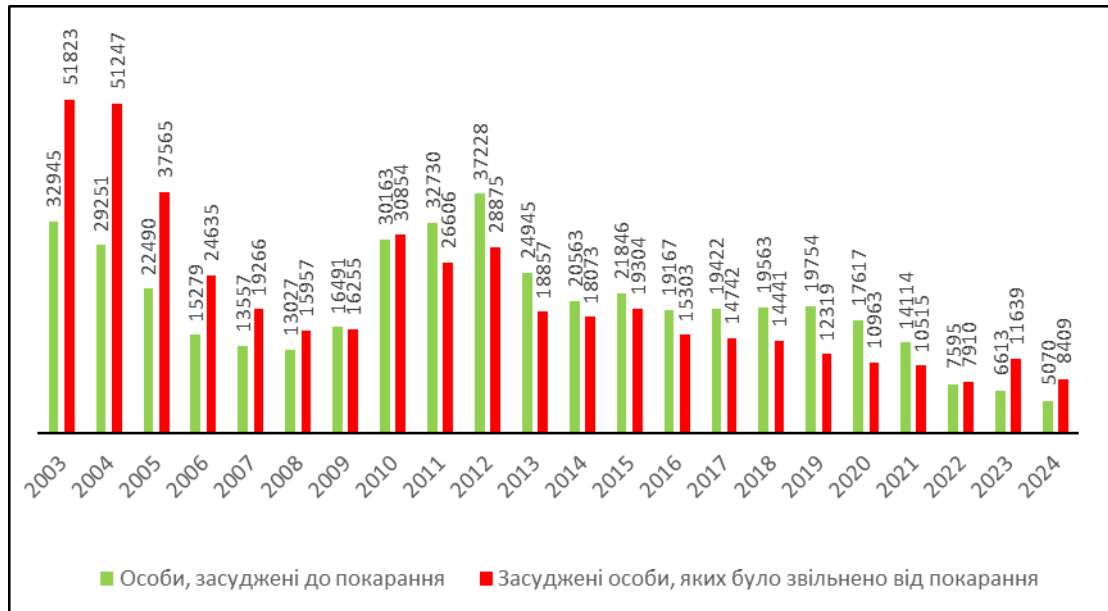

Рис. 2. Співвідношення кількості осіб, засуджених в Україні впродовж 2003–2024 років за вчинення крадіжки, до яких застосовано різні міри покарання, і тих, яких було звільнено від покарання

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6): наказ Держжолстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6): наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012 р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6): наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Після ухвалення Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності»¹ до ч. 1 та 2 ст. 185 КК України було додано нові, більш гуманні види покарання. Унаслідок цього із 2009 року ситуація змінилася: до 2022 року переважній більшості засуджених призначали різні види покарання. Упродовж 2022–2024 років, згідно із Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення

відповідальності за мародерство»², крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану, кваліфікувалася за ч. 4 ст. 185 КК України, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років. Відповідно, знову виникла ситуація, за якої за вчинення нетяжких видів крадіжок зазначене покарання було занадто суворим, та основну кількість засуджених осіб суди в цей період звільняли від покарання.

Отже, як бачимо на рис. 2, 2003 року покарання було призначено 32 945 засудженим за вчинення крадіжки. Протягом наступних 5 років їх кількість скоротилася в 2,6 раза до

¹ Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності: Закон України від 15 квіт. 2008 р. № 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-17#Text>

² Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України від 3 берез. 2022 р. № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#n6>

13 027 осіб. Упродовж 2009–2012 років вона збільшилася майже в 3 рази – до 37 228 засуджених. Із 2013 по 2019 роки цей показник зменшився й коливався на рівні приблизно 20 тисяч осіб щороку, що менше, ніж 2012 року, в 1,9 раза. Протягом 2020–2024 років кількість осіб, яким було призначено покарання, зменшилася до 5 070 засуджених 2024 року (у 3,9 раза менше, ніж показник 2019 року).

Кількість осіб, звільнених від покарання, упродовж 2003–2008 років скоротилася в 3,2 раза – із 51 823 до 15 957 осіб, 2009 року – майже не змінилася, а 2010 року – збільшилася відразу в 1,9 раза й становила 30 854 особи. Протягом наступних двох років вона незначно

зменшилася й перебувала на рівні 26–28 тисяч осіб, а із 2013 по 2022 роки переважно спостерігалось її скорочення – до 7 910 осіб (у 3,7 раза менше, ніж 2012 року). Кількість осіб, звільнених від покарання, збільшилася 2023 року на 47,1 % – до 11 639 осіб, а 2024 року – зменшилася на 27,8 % і становила 8 409 осіб.

Згідно зі ст. 185 КК України, за вчинення крадіжки може бути призначено такі види покарання: позбавлення волі на певний строк (ч. 1–5), штраф (ч. 1), громадські роботи (ч. 1), виправні роботи (ч. 1), арешт (ч. 1, 2), обмеження волі (ч. 1, 2). Розподіл засуджених за крадіжку протягом 2003–2024 років за видом призначеного їм покарання представлено на рис. 3.

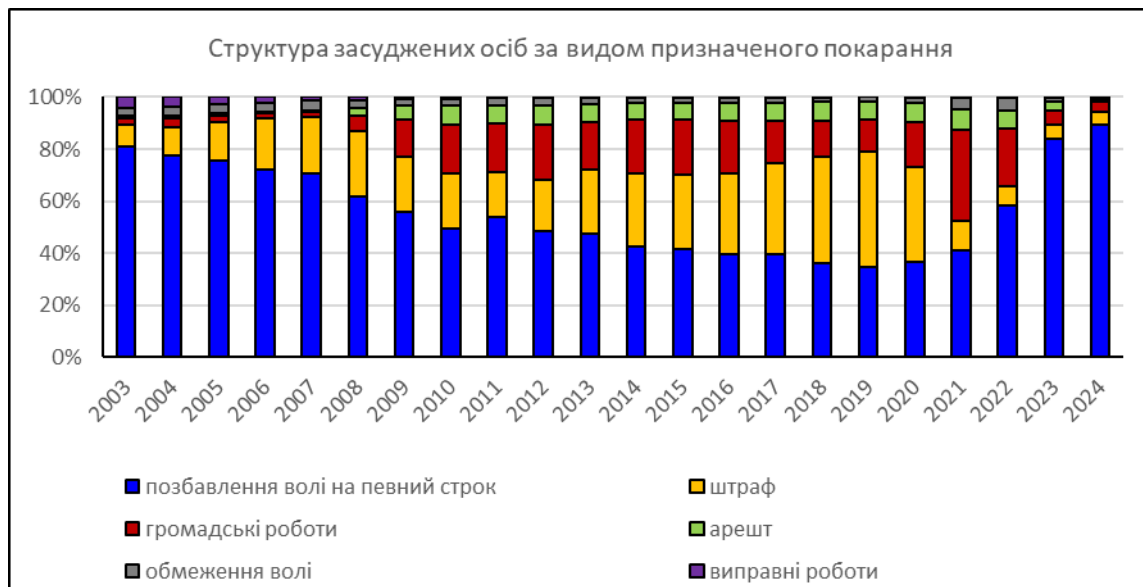

Рис. 3. Розподіл осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки, за видом призначеного покарання

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012 р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки) (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

За даними рис. 3, протягом аналізованого періоду основним видом кримінального покарання було позбавлення волі на певний строк. Такий вид покарання 2003 року було призначено 81,2 % усіх крадіїв, засуджених до покарання.

Це зумовлено тим, що на початку цього періоду більшість крадіїв було засуджено за ч. 3 ст. 185 КК України – крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдала значної шкоди потерпілому, яка передбачає тільки позбавлення волі на строк від 3 до 6 років (рис. 4). Водночас, відповідно до примітки 2 ст. 185 КК України, значну шкоду

визнають з огляду на матеріальне становище потерпілого та якщо йому спричинено збитків на суму від 100 до 250 НМДГ. 2003 року 100 НМДГ становило 1700 грн. Протягом наступних років цю суму було суттєво збільшено – 2024 року вона становила вже 151 400 грн. Оскільки здебільшого крадіжки вчиняють на значно меншу суму, із часом як обтяжуючу обставину за ч. 3 цього кримінального діяння почали визнавати лише проникнення в житло, інше приміщення чи сховище. Унаслідок цього кількість засуджених за ч. 3 ст. 185 КК України зменшилася

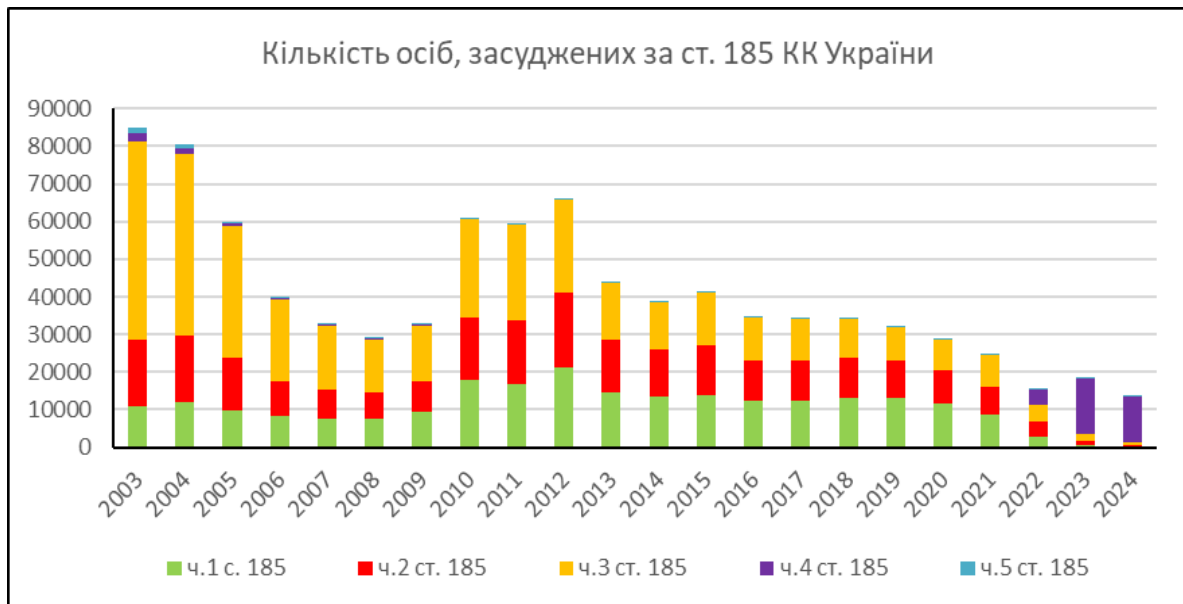

Рис. 4. Розподіл осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки за нормами ст. 185 КК України

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012 р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Відповідно, і відсоток осіб, яким призначено покарання у вигляді позбавлення волі, зменшився та 2021 року становив 40,7 %. Із початком повномасштабного вторгнення збройних сил РФ на територію України введено військовий стан, що передувало ухваленню законів, які змінили окремі положення КК України, посиливши кримінальну відповідальність за низку злочинів в умовах воєнного стану. Зокрема, як було зазначено, згідно із Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство»¹, крадіжку, учинену в умовах воєнного або надзвичайного стану, кваліфікують тільки за ч. 4 ст. 185 КК України, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років. Це зумовило збільшення впродовж 2022–2024 років частки осіб, засуджених за вчинення крадіжки до позбавлення волі, до 87,4 % (рис. 5). Оскільки цей вид покарання призначався найчастіше, то кількість осіб, яким воно було призначено,

змінювалася аналогічно з чисельністю всіх осіб, засуджених за вчинення крадіжки до покарання. 2003 року до позбавлення волі було засуджено 26 748 крадіїв. Протягом наступних 5 років їх кількість зменшилася в 3,3 раза й 2008 року становила 8 002 особи. Упродовж 2009–2012 років вона збільшилася в 2,2 раза (значно 2010 року: +61,2 %). Зокрема, 2012 року до цього виду покарання було засуджено 17 961 особу. Після значного зменшення 2013 року до 11 807 осіб (–34,3 %) надалі їх кількість продовжувала знижуватися, але повільніше, та 2021 року становила 5 741 особу, що менше, ніж 2013 року, у 2 рази. Попри посилення кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки в умовах воєнного або надзвичайного стану та збільшення частки засуджених до позбавлення волі серед усіх осіб, яким призначене покарання, їх кількість 2022 року зменшилася до 4 437 (–22,7 %). Водночас 2023 року вона збільшилася на 24,6 % – до 5 530 осіб, а 2024 року – зменшилася на 19,9 % та становила 4 429 осіб.

¹ Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство : Закон України від 3 берез. 2022 р. № 2117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#n6>

Рис. 5. Динаміка кількості осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки, відповідно до позбавлення волі на певний строк

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012 р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

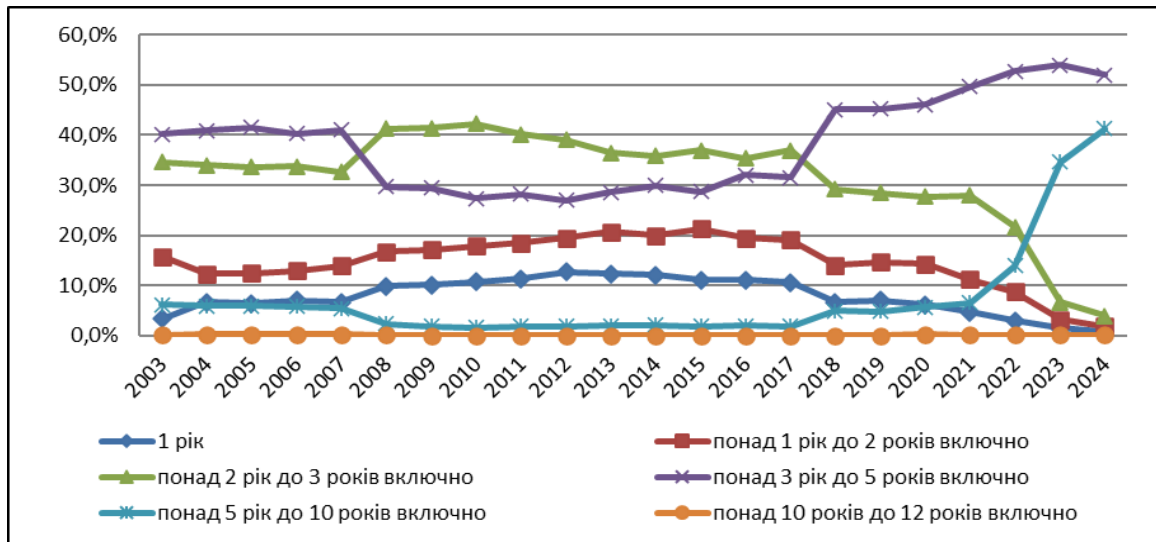

Рис. 6. Розподіл осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки, відповідно до різних строків позбавлення волі

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012 р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Основною характеристикою позбавлення волі є строк, на який його призначають. Його тривалість значно впливає на тяжкість цього покарання, а співвідношення осіб, засуджених до різних строків позбавлення волі, є важливим аспектом практики призначення цього виду кримінального покарання.

За вчинення крадіжки передбачено позбавлення волі на строк від 1 до 12 років залежно від обтяжуючих обставин. У статистичній звітності визначають шість інтервалів строків, на які призначають позбавлення волі: 1 рік, понад 1 рік до 2 років включно, понад 2 роки до 3 років включно, понад 3 роки до 5 років включно, понад 5 років до 10 років включно, понад 10 років до 15 років включно (рис. 6).

Як бачимо на рис. 6, протягом аналізованого періоду найчастіше позбавлення волі призначали на строк понад 3 роки до 5 років включно. Упродовж 2003–2007 років кількість засуджених до позбавлення волі на цей строк становила приблизно 40 %. За 2008–2017 роки після ухвалення Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності»¹ на тлі підвищення частоти призначення судами позбавлення волі на менші строки кількість засуджених на строк понад 3 роки до 5 років включно знизилася й становила приблизно 30 %. Проте 2018 року вона збільшилася до 45,1 %, а надалі – до 52,7 % до 2024 року.

Наступним за частотою призначення було позбавлення волі на строк понад 2 роки до 3 років включно. Упродовж 2003–2007 років відсоток крадіїв, засуджених до такого строку, становив понад 30 % усіх осіб, яким призначено позбавлення волі, протягом 2008–2017 років – приблизно 40 %, за наступні чотири роки він знову знизився до 30 %. Прочинаючи з березня 2022 року, як було зазначено, посилено кримінальну відповідальність за крадіжку, учинену в умовах воєнного стану, тому частка осіб, засуджених на строк понад 2 роки до 3 років включно, суттєво знизилася й 2024 року становила 4,0 %.

Аналогічними були тенденції щодо осіб, яким призначалося позбавлення волі на менші строки. Частка засуджених до такого виду покарання на строк *понад 1 рік до 2 років включно* протягом 2003–2007 років становила в середньому 13,5 %, за 2008–2017 роки – 19,0 %, за 2018–2021 роки – приблизно 14 %, а 2024 року скоротилася до 1,8 %.

До позбавлення волі на строк *1 рік* упродовж 2004–2007 років було засуджено трохи менше 7 % крадіїв, за 2008–2017 роки – приблизно

11 %, за 2018–2021 роки – у середньому 6,1 % і надалі їх частка знизилася до 0,9 % 2024 року.

На противагу цьому, ситуація із засудженими за вчинення крадіжки до позбавлення волі на строк понад 5 років до 10 років включно була іншою. Зокрема, протягом перших 5 років аналізованого періоду таке покарання призначалося щодо 6 % засуджених. Починаючи з 2008 року, після внесення змін у законодавство, які передбачали гуманізацію кримінальної відповідальності, їх частка зменшилася та становила орієнтовно 2 %. Упродовж 2018–2021 років вона знову перебувала на рівні 5–6 %, тобто з початку аналізованого періоду позбавлення волі на такий строк призначалося найменшій кількості крадіїв. Проте через посилення кримінальної відповідальності в умовах війни 2022 року позбавлення волі на строк понад 5 років до 10 років включно було призначено щодо 13,9 % засуджених, 2023 року – щодо 34,6 %, 2024 року – щодо 41,3 % засуджених до такого покарання.

Наступним за частотою призначення є такий вид основного покарання, як штраф. Його застосування дає можливість ефективно впливати на злочинця без застосування до нього таких суворих заходів, як позбавлення волі. Крім того, позитивними ознаками штрафу є зниження рівня переповнення місць позбавлення волі, відсутність потреби в спеціальній виконавчій системі, збільшення доходів до державного бюджету. Тому впродовж аналізованого періоду спостерігалось переважне зростання частки засуджених за вчинення крадіжки, щодо яких було призначено покарання у вигляді штрафу. Протягом 2003–2008 років вона збільшилася із 8,1 % усіх осіб, яких засуджено до покарання, до 25,5 %.

Упродовж 2009–2011 років спостерігалось зменшення цього показника, пов'язане з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за викрадення чужого майна»², згідно з яким у ч. 1 ст. 185 КК України змінено розмір штрафу. Якщо раніше він становив до 50 НМДГ, що в 2009 році дорівнювало 850 грн, то після набрання чинності цим Законом – від 50 до 100 НМДГ, тобто від 850 до 1700 грн. Водночас певна частина крадіїв не мала змоги сплатити такий штраф, тому до них було застосовано інші міри покарання. Протягом наступних років відсоток засуджених до штрафу знову збільшувався й 2019 року становив 44,2 %, тобто в цьому році штраф був основним видом покарання.

¹ Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності : Закон України від 15 квіт. 2008 р. № 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-17#Text>

² Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за викрадення чужого майна : Закон України від 4 черв. 2009 р. № 1449-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-17#Text>

Отже, упродовж 2003–2019 років призначення цього виду покарання відбувалося в 5 разів частіше. Таку динаміку було зумовлено дією двох факторів. По-перше, поширення застосування штрафу загалом є характерним для призначення покарання в Україні, а по-друге,

згідно зі ст. 185 КК України, штраф призначають за ч. 1 цієї статті. Як зазначено на рис. 3, серед осіб, що вчинили крадіжку, у цей період спостерігалось постійне зростання частки засуджених саме за ч. 1 ст. 185 КК України.

Рис. 7. Динаміка кількості осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки до штрафу

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Із 1 липня 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень»¹, згідно з яким розмір штрафу в ч. 1 ст. 185 КК України було суттєво підвищено. Починаючи з липня 2020 року, розмір штрафу за вчинення крадіжки становить від 1 000 до 3 000 НМДГ, тобто від 17 000 до 51 000 грн. Безперспективність стягнення штрафу в таких розмірах із більшості засуджених зумовило різке зниження частоти його призначення – частка засуджених за вчинення крадіжки до штрафу 2020 року скоротилася до 36,2 %, а 2021 року – до 11,4 %. Окрім того, посилення кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки в умовах воєнного стану, про яке було зазначено, зумовило змен-

шення протягом 2022–2024 років відсотку осіб, засуджених до цього покарання, до 5,0 % (рис. 7).

Отже, з огляду на тенденції, притаманні щодо засуджених за вчинення крадіжки, динаміка кількості осіб, яким було призначено покарання у вигляді штрафу, упродовж аналізованого періоду має такий вид (рис. 7). 2003 року цей показник становив 2 674 особи. Протягом наступних шести років він підвищився й коливався на рівні приблизно 3 тисяч. 2010 року кількість засуджених до штрафу збільшилася відразу на 83 % – до 6 423 осіб. Надалі вона щороку змінювалася. Загалом за цей період кількість засуджених до штрафу збільшилася на 35,9 % – 2019 року таке покарання було призначено 8 732 особам. Упродовж наступних років відбулося значне зменшення кількості крадіїв, засуджених до такого виду покарання, а саме: 2020 року – на 26,9 % (до 6 380 осіб), 2021 року – ще в 4 рази (до 1 609 осіб). Ця тенденція тривала й надалі – 2024 року до штрафу було засуджено тільки 255 осіб.

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>

Рис. 8. Динаміка кількості осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки до громадських робіт

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Такий вид покарання, як громадські роботи (від 80 до 240 год), було додано до ч. 1 ст. 185 КК України Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності»¹. Відповідно, до 2008 року його призначали переважно у випадках пом'якшення покарання, тому кількість таких засуджених не перевищувала 2 %. 2008 року частка осіб, яким було призначено громадські роботи, становила 5,6 %. Наступного року вона збільшилася (до 14 %), а в 2010–2016 роках становила приблизно 20 %. Упродовж наступних трьох років унаслідок значного збільшення відсотку осіб, яким як покарання було призначено штраф, частка засуджених до громадських робіт 2019 року знизилася до 12,1 %. Протягом 2020–2021 років, як було зауважено, спостерігалася зворотна тенденція, і цей показник збільшився до 34,6 %. Упродовж останніх трьох років аналізованого періоду через

посилення кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки в умовах воєнного стану покарання у вигляді громадських робіт перестали призначати. Відповідно, відсоток засуджених до нього 2024 року зменшився до 3,5 % (рис. 8).

Кількість крадіїв, яким призначено покарання у вигляді громадських робіт, змінювалася трохи по-іншому (рис. 8). Протягом 2003–2007 років вона скоротилася в 3,7 раза із 888 до 242 осіб. Упродовж 2008–2012 років відбулося суттєве збільшення цього показника, унаслідок чого громадські роботи було призначено 7861 засудженому, що більше, ніж 2007 року, у 32,5 раза. 2013 року їх кількість зменшилася одразу до 4516 осіб (у 1,7 раза). Ця тенденція тривала протягом наступних 6 років, проте не так інтенсивно, і 2019 року кількість засуджених до громадських робіт становила 2398 осіб, тобто за цей період вона скоротилася майже в 2 рази. За 2020–2021 роки вона знову збільшилася в 2 рази до 4883 осіб, а впродовж 2022–2024 років суттєво зменшилася. Зокрема, 2024 року громадські роботи було призначено тільки 179 особам, які вчинили крадіжку.

2008 року до ст. 185 КК України (зокрема як до ч. 1 (до 6 місяців), так і до ч. 2 (від 3 до

¹ Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності : Закон України від 15 квіт. 2008 р. № 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-17#Text>

6 місяців)) було додано такий вид покарання, як арешт. До 2008 року його призначали зрідка – частка таких засуджених не перевищувала 1 %. Натомість 2008 року вона збільшилася до 3,3 %, а

протягом наступних років підвищилася та становила приблизно 7 %. 2023 року цей показник зменшився до 3,2 %, а 2024 року – до 1,0 % (рис. 9).

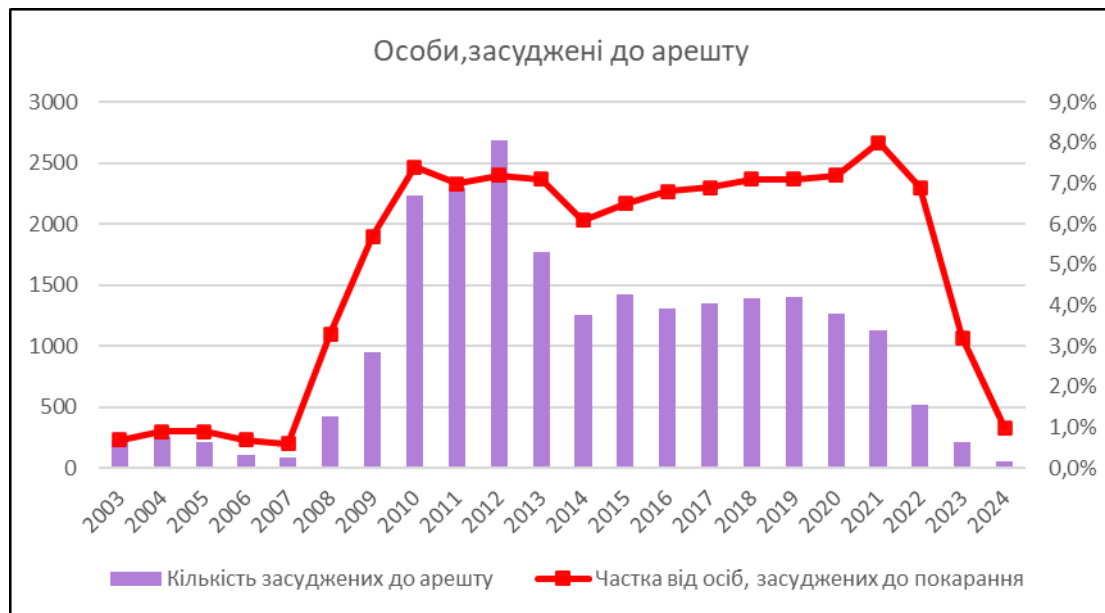

Рис. 9. Динаміка кількості осіб, засуджених в Україні протягом 2003–2024 років за вчинення крадіжки до арешту

Джерело: розроблено авторами на основі даних статистичних звітів «Про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2003–2017 роки (Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2003 рік (Форма № 6) : наказ Держкомстату України, Верховного Суду України, Мін'юсту України від 27 трав. 2002 р. № 206/90/44/5; Звіт про кількість осіб, засуджених, виправданих, справи щодо яких закрито, неосудних, до яких застосовано примусові заходи медичного характеру та види кримінального покарання за 2004–2017 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 11 черв. 2004 р. № 87/04; від 22 серп. 2007 р. № 88; від 14 листоп. 2012р. № 153. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/) та звітів «Про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання» (форма № 6) за 2018–2024 роки (Звіт про кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018–2024 рр. (Форма № 6) : наказ Державної судової адміністрації України від 23 черв. 2018 р. № 325. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/)

Зауважимо, що Законом України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань»¹, який набрав чинності 28 березня 2024 року, у ч. 1 та 2 ст. 185 КК України арешт на строк до 6 місяців замінено на пробачійний нагляд на строк до 5 років. Проте оскільки крадіжку, вчинену в період воєнного стану, кваліфікують тільки за ч. 4 ст. 185 КК України, призначення цього нового виду покарання поки що не відбувалося.

Кількість засуджених, яким призначено арешт, упродовж 2003–2007 років зменшилася із 229 до 83 осіб (рис. 9). Протягом 2008–2012 років вона збільшилася в 32,4 раза – до 2687 осіб. Наступного року – знову зменшилася в 1,5 раза –

до 1775 осіб. Упродовж 2014–2021 років кількість засуджених, яким призначено арешт, коливалася на рівні 1,2–1,4 тис., а за останні три роки аналізованого періоду скоротилася до 53 осіб.

Такий вид покарання, як обмеження волі (на строк до 5 років), на початку аналізованого періоду було передбачено за крадіжку, вчинену повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 КК України), та призначалося нечасто. 2003 року показник осіб, яких було засуджено до обмеження волі, становив приблизно 4 % від усіх крадіїв, яким призначено покарання. Протягом наступних років їх частка постійно знижувалася та 2019 року становила 1,7 %. 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень»², який

¹ Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України та інших законодавчих актів України щодо удосконалення видів кримінальних покарань : Закон України від 23 серп. 2023 р. № 3342-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3342-20#n126>

² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>

передбачав покарання у вигляді обмеження волі на строк до 5 років і за ч. 1 ст. 185 КК України. Унаслідок цього протягом 2020–2022 років частка засуджених до такого покарання збільшилася до 5,2 %. Протягом останніх двох років аналізованого періоду вона скоротилася й 2024 року становила 0,8 %. Чисельність осіб, яким було призначено покарання у вигляді обмеження волі, 2003 року становила 1025 засуджених, наступного року вона підвищилася до 1073 осіб, упродовж 2005–2009 років – знизилася до 384 осіб, протягом наступних трьох років – збільшилася й 2012 року становила 1045 осіб. 2013 року спостерігалася тенденція до зменшення кількості таких осіб (до 595), яка тривала й упродовж наступних років. Кількість осіб, яким було призначено покарання у вигляді обмеження волі, 2019 року становила 334. Протягом 2020–2021 років відбулося її збільшення – до 641 особи, а за останні три роки аналізованого періоду – зниження до 40 осіб 2024 року.

Виправні роботи на початку аналізованого періоду було призначено приблизно 4 % засуджених за крадіжку. Проте в наступні роки їх частка постійно зменшувалася й 2024 року становила лише 0,1 %. Відповідно, кількість осіб, яким призначено виправні роботи, за аналізований період знижувалася із 1371 засудженого 2003 року до 4. Схожа динаміка простежується і щодо застосування цього виду покарання загалом у більшості випадків кримінальних правопорушень. Значне обмеження його використання засвідчує поступову відмову судів від широкої практики призначення виправних робіт у сучасних соціально-економічних умовах, за яких більшість осіб, які вчиняють злочини, не мають офіційного працевлаштування. З огляду на наявність такої тенденції, є дослідники, які пропонують відмовитися від цього виду покарання. Зокрема, таку позицію обґрунтовує у своєму дослідженні О. В. Ільїна (2020).

Важливим аспектом практики призначення кримінальних покарань є частота призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України). Протягом 2004–2021 років спостерігалася тенденція до зменшення кількості таких осіб. Зокрема, за цей час вона скоротилася в 19 разів: із 6 252 до 325 засуджених, але 2022 року – збільшилася на 12,9 % (до 367 осіб), 2023 року – іще в 2,2 раза (до 808 осіб), а 2024 року знизилася на 17,0 % та становила 671 особу. Відповідно, частка таких осіб серед всіх засуджених за вчинення крадіжки до покарання 2021 року зменшилася із 21,4 % до 2,3 %, а протягом останніх трьох років аналізованого періоду – збільшилася до 13,2 %. Таке підвищення цього показника протягом 2022–2024 років зумовлено посиленням відповідальності за вчинення крадіжки в умовах воєнного або надзвичайного стану, проте суди фактично визнали цю новелу КК України необґрунтованою й почали застосовувати призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, значно

частіше, так само, як і звільняти засуджених за це діяння від відбування покарання.

Окрім основного покарання, особам, які вчинили крадіжку в особливо великих розмірах або організованою групою (ч. 5 ст. 185), було призначено як додаткове покарання конфіскацію майна. Оскільки відсоток засуджених за цією частиною був дуже низький, відповідною була і частка осіб, до яких було застосовано конфіскацію майна. На початку аналізованого періоду вона становила 1,6 % осіб, яким призначено покарання, протягом наступних років цей показник знизився та в період із 2015 до 2020 років становив 0,3 %. Упродовж останніх років аналізованого періоду він збільшився 2024 року до 1,0 %. Відповідно, кількість таких осіб також була незначною. Упродовж 2003–2009 років вона зменшилася із 433 до 80 осіб, Протягом наступних двох років збільшилася до 218 осіб, після цього – переважно скорочувалася, й 2024 року цей вид додаткового покарання було призначено 49 крадіжам.

Серед засуджених за аналізоване кримінальне правопорушення звільнених від покарання в 98 % випадків становили ті, кого було звільнено з випробуванням. Відповідно, їх кількість була дуже близька до кількості всіх крадіжів, звільнених від покарання, та змінювалася аналогічно. Упродовж 2004–2009 років вона зменшилася в 3,1 раза – із 49 968 до 16 056 осіб, 2010 року збільшилася майже в 2 рази – до 30 703 осіб, протягом наступних двох років трохи знизилася й коливалася на рівні 26–28 тисяч осіб, 2013 року скоротилася більш суттєво – до 18 633 осіб (–34,8 %). Надалі кількість засуджених за крадіжку, яких було звільнено з випробуванням, переважно зменшувалася й 2022 року становила 7872 осіб (скорочення в 2,4 раза до показника 2013 року). Водночас 2023 року вона збільшилася на 47,4 % – до 11 607 осіб, а 2024 року знизилася на 27,7 % – до 8 395 осіб.

Звільнення від покарання внаслідок акта амністії застосовувалося набагато рідше, кількість таких осіб значно коливалася. Найбільшою вона була 2003 року – 1 216 осіб; 2014 року – 1 147 осіб; 2017 року – 867 осіб та 2018 року – 811 осіб.

Висновки

Аналіз практики призначення покарання за скоєння крадіжок засвідчує таке:

1. Кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення крадіжки, суттєво залежить від вартості чужого майна як предмета злочинного посягання проти власності, встановленої в ст. 51 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Чим вища його вартість, тим менша кількість зареєстрованих у країні кримінально караних крадіжок і, відповідно, менша кількість осіб, засуджених за їх скоєння.

2. Розподіл засуджених на тих, кому було призначено різні види покарання, та тих, кого

було звільнено від покарання, обумовлено посиленням або пом'якшенням відповідальності за вчинення крадіжки. Чим суворіше покарання передбачено законом за вчинення цього діяння, тим частіше суди звільняють злочинців від його відбування або призначають більш м'яке покарання, ніж передбачено законом. І навпаки, після внесення змін до Кримінального кодексу України щодо гуманізації кримінальної відповідальності суди частіше засуджували крадіїв до відбування покарання, яке здійснювалося в його м'яких формах.

3. Упродовж більшої частини аналізованого періоду як вид покарання переважало позбавлення волі. Водночас до 2022 року кількість призначень цього покарання неухильно зменшувалася внаслідок активнішого застосування більш гуманних санкцій. Із початком війни та посиленням кримінальної відповідальності в умовах воєнного

стану позбавлення волі стало основним видом покарання.

4. Протягом аналізованого періоду спостерігалось суттєве збільшення частки осіб, засуджених до покарання у вигляді штрафу. Проте після значного підвищення 2020 року розміру штрафу, передбаченого в ст. 185 КК України, частота його призначення значно скоротилася, оскільки стягнення штрафу в таких розмірах із більшості крадіїв було безперспективним. Це зумовило почастішання впродовж 2020–2021 років застосування до засуджених третього за поширеністю виду покарання за вчинення крадіжки – громадських робіт.

5. Розвиток кримінально-правової політики щодо крадіжок потребує узгодження принципу невідворотності покарання із принципом його справедливості та пропорційності.

References

- [1] Abakina-Piliavska, L.M. (2024). Theft: criminal-legal and criminological characteristics of a criminal offense under martial law. *Legal Scientific Electronic Journal*, 2, 627-629. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-2/154
- [2] Babenko, A.M., & Palii, M.V. (2023). Theft and fraud as types of mercenary criminal offenses against property: socio-legal and victimological characteristics. *Legal scientific electronic journal*, 1, 564-568. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-1/131
- [3] Budiachenko, O.M. (2024). Certain aspects of criminal liability for theft, robbery and robbery under martial law. *South Ukrainian Law Journal*, 2, 25-40. DOI: 10.32850/sulj.2024.2.7
- [4] Choi, N. (2024). Understanding the concept of larceny and crimes of poverty. *Korean Police Studies Review*, 23(2), 193-216. DOI: 10.38084/2024.23.2.8
- [5] Farynnyk, V., Vitvitskyi, S., & Ponomarova, T. (2025). Improving the sanctions of the norms establishing criminal liability for criminal offences against property as a measure to ensure economic security of Ukraine. *Baltic journal of economic studies*, 11(1), 293-300. DOI: 10.30525/2256-0742/2025-11-1-293-300
- [6] Gruszczyńska, B., & Gruszczyński, M. (2023). Crime and Punishment – Crime Rates and Prison Population in Europe. *Laws*, 12(1). DOI: 10.3390/laws12010019
- [7] Ilina, O.V. (2020). The content of correctional labor and problematic issues of its application. *Journal of the Kyiv University of Law*, 1, 307-312. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.61
- [8] Khavroniuk, M.I. (2024). Administrative-legal and criminal-legal means of preventing shoplifting. *Scientific notes of the NaUKMA. Series "Legal Sciences"*, 14, 83-95. DOI: 10.18523/2617-2607.2024.14.83-95
- [9] Kompliektova, T.O. (2024). Theft as a type of offense against property: problems of criminal and legal characteristics. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law"*, 81(2), 278-283. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.81.2.43
- [10] Leão, B., & Mascare, A. (2021). Dangerousness in the decree of preventive detention for theft in Salvador: Racial and class control. *Revista Brasileira de Direito Processual Penal*, 7(3), 1713-1748. DOI: 10.22197/RBDPP.V7I3.627
- [11] Maia, R.L., Guerreiro, M.J., Azevedo, V., & Sani, A.I. (2024). Times and spaces of crime in the Historic Centre of Porto: Evidence from official data. *CITIES*, 150. DOI: 10.1016/j.cities.2024.105052
- [12] Matvienko, O.V. (2023). Criminological characteristics of thefts as an information model for regional prevention of mercenary criminal offenses. *South Ukrainian Law Journal*, 4, 30-36. DOI: 10.32850/sulj.2023.4.6
- [13] Pazii, B.A. (2023). Criminological features and classification of thefts in Ukraine committed under conditions of war or state of emergency. *Issues of combating crime*, 45, 141-148. DOI: 10.31359/2079-6242-2022-45-142
- [14] Robielos, R.C., & Duran, N. (2020). Event of crime against property: Robbery & Theft prediction using probabilistic graphical model. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management Dubai, UAE*, 2221-2228. Retrieved from <https://www.ieomsociety.org/ieom2020/papers/697.pdf>

- [15] Shao, Zhiquan, & Wu, Qiong. (2025). Penalty effect of China's Plea Leniency System: Evidence from theft cases. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 82. DOI: 10.1016/j.ijlcj.2025.100769
- [16] Sobko, G., Reznichenko, H., Mukoida, R., Svintsytskyi, A., & Padalka, A. (2024). Persons Who Commit Military Property Theft: The Case of Ukraine. *International Journal of Legal Information*, 52(1), 39–54. DOI: 10.1017/jli.2024.26
- [17] Spodaryk, Yu.V. (2024). Certain aspects of criminal liability for theft committed under martial law or a state of emergency. *Legal Scientific Electronic Journal*, 7, 307–310. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-9/73
- [18] Tereškinas, A., Vaičiūnienė, R., & Jarutienė, L. (2022). Gender and Sentencing in Lithuania: More Mercy for Women? *Laws*, 11(5). DOI: 10.3390/laws11050070
- [19] Tisdale, C.N., & Votruba, A.M. (2025). The impact of defendants' criminal history on prosecutor plea decision-making. *Psychology, Crime & Law*, 1–30. DOI: 10.1080/1068316X.2025.2481865

Список використаних джерел

- [1] Абакіна-Пілявська Л. М. Крадіжка: кримінально-правова та кримінологічна характеристика кримінального правопорушення в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 627–629. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-2/154
- [2] Бабенко А. М., Палій М. В. Крадіжка та шахрайство як види корисливих кримінальних правопорушень проти власності: соціально-правова та віктимологічна характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 564–568. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-1/131
- [3] Будяченко О. М. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за крадіжку, грабіж та розбій в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 2. С. 25–40. DOI: 10.32850/sulj.2024.2.7
- [4] Choi N. Understanding the concept of larceny and crimes of poverty. *Korean Police Studies Review*. 2024. Vol. 23. No. 2. P. 193–216. DOI: 10.38084/2024.23.2.8
- [5] Farynnyk V., Vitvitskyi S., Ponomarova T. Improving the sanctions of the norms establishing criminal liability for criminal offences against property as a measure to ensure economic security of Ukraine. *Baltic journal of economic studies*. 2025. Vol. 11. Issue 1. P. 293–300. DOI: 10.30525/2256-0742/2025-11-1-293-300
- [6] Gruszczyńska B., Gruszczyński M. Crime and Punishment – Crime Rates and Prison Population in Europe. *Laws*. 2023. No. 12 (1). DOI: 10.3390/laws12010019
- [7] Ільїна О. В. Зміст виправних робіт та проблемні питання їх застосування. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 307–312. DOI: 10.36695/2219-5521.1.2020.61
- [8] Хавронюк М. І. Адміністративно-правові та кримінально-правові засоби запобігання крадіжкам із магазинів. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Юридичні науки»*. 2024. Т. 14. С. 83–95. DOI: 10.18523/2617-2607.2024.14.83-95
- [9] Комплектова Т. О. Крадіжка як вид правопорушення проти власності: проблеми кримінально-правової характеристики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 81. Ч. 2. С. 278–283. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.81.2.43
- [10] Leão B., Mascare A. Dangerousness in the decree of preventive detention for theft in Salvador: Racial and class control. *Revista Brasileira de Direito Processual Penal*. 2021. Vol. 7. No. 3. P. 1713–1748. DOI: 10.22197/RBDPP.V7I3.627
- [11] Maia R. L., Guerreiro M. J., Azevedo V., Sani A. I. Times and spaces of crime in the Historic Centre of Porto: Evidence from official data. *CITIES*. 2024. Vol. 150. DOI: 10.1016/j.cities.2024.105052
- [12] Матвієнко О. В. Кримінологічна характеристика крадіжок як інформаційна модель для регіонального запобігання корисливих кримінальних правопорушень. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 4. С. 30–36. DOI: 10.32850/sulj.2023.4.6
- [13] Пазій Б. А. Кримінологічні особливості та класифікація крадіжок в Україні, що вчиняються в умовах воєнного або надзвичайного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2023. Вип. 45. С. 141–148. DOI: 10.31359/2079-6242-2022-45-142
- [14] Robielos R. C., Duran N. Event of crime against property: Robbery & Theft prediction using probabilistic graphical model. *Proceedings of the International Conference on Industrial Engineering and Operations Management Dubai, UAE*. 2020. P. 2221–2228. URL: <https://www.ieomsociety.org/ieom2020/papers/697.pdf>
- [15] Shao Zhiquan, Wu Qiong. Penalty effect of China's Plea Leniency System: Evidence from theft cases. *International Journal of Law, Crime and Justice*. 2025. Vol. 82. DOI: 10.1016/j.ijlcj.2025.100769
- [16] Sobko G., Reznichenko H., Mukoida R., Svintsytskyi A., Padalka A. Persons Who Commit Military Property Theft: The Case of Ukraine. *International Journal of Legal Information*. 2024. Vol. 52. Issue 1. P. 39–54. DOI: 10.1017/jli.2024.26

- [17] Сподарик Ю. В. Окремі аспекти притягнення до кримінальної відповідальності за крадіжку, вчинену в умовах дії воєнного або надзвичайного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 307–310. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-9/73
- [18] Tereškinas A., Vaičiūnienė R., & Jarutienė L. Gender and Sentencing in Lithuania: More Mercy for Women? *Laws*. 2022. No. 11 (5). DOI: 10.3390/laws11050070
- [19] Tisdale C. N., Votruba A. M. The impact of defendants' criminal history on prosecutor plea decision-making. *Psychology, Crime & Law*. 2025. No. 1-30. DOI: 10.1080/1068316X.2025.2481865

LUBENETS Iryna

PhD in Law, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Research Laboratory on the Problems of Law Enforcement Management and Its Psychological Support of the Educational and Scientific Institute of Postgraduate Education of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2597-0356>;

NAUMOVA Iryna

Research Fellow of the Research Laboratory on the Problems of Law Enforcement Management and Its Psychological Support of the Educational and Scientific Institute of Postgraduate Education of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6643-0375>

Analysis of the Practice of Conviction for Theft in Ukraine in 2003–2024

Abstract. The relevance of the study is determined by the fact that theft remains the most common type of property crime in Ukraine, while issues of fairness and effectiveness of punishment for its commission gain particular importance under conditions of constant legislative changes and socio-economic challenges. The purpose of this article is to provide a comprehensive analysis of convictions for theft under Article 185 of the Criminal Code of Ukraine in 2003–2024, taking into account the dynamics of convictions, changes in the structure of penalties, and the impact of legislative innovations. The methodological framework of the study combines statistical analysis of state reporting data (Form No. 6), the comparative legal method for examining the evolution of criminal and administrative legislation, as well as dynamic, structural, and systemic approaches, which made it possible to trace patterns in the development of judicial practice in connection with socio-economic conditions and reforms. The results of the study demonstrate that the number of convicted persons and the structure of punishments for theft significantly depended on legislative changes. Three sub-periods of development were identified: 2003–2008 – a gradual decrease in convictions due to the increase in the non-taxable minimum income of citizens; 2009–2010 – a sharp increase following the reduction of the threshold value of stolen property; 2011–2024 – a tendency toward decrease with certain fluctuations caused by procedural reforms and martial law. It is shown that imprisonment remained the dominant type of punishment, the share of which rose sharply after 2022, while fines and community service practically lost their significance. At the same time, the frequency of applying probation and milder punishments increased. The scientific novelty of the article lies in a comprehensive retrospective analysis of sentencing practices for theft over more than twenty years, which made it possible to identify patterns in the transformation of criminal law policy. The practical significance consists in the possibility of using the obtained results to improve legislation, develop unified approaches in law enforcement, and form a more balanced and fair system of punishments.

Keywords: convicted persons; theft; property; punishment; imprisonment; fine.